

Phalaenopsis amabilis

MARRASKUU 2007

© Teksti Oili Pentinsaari, kuva Matti Niissalo

Alkuperä

Phalaenopsis-suvun tyyppilaji *P. amabilis* on kotoisin Indonesiasta ja Filippiineiltä. Ensimmäisenä tämän valkokukkaisen orkidean on löytänyt vuonna 1750 saksalainen luonnontieteilijä G.E. Rumphius Ambon-saarelta (nykyinen Sulawesi). Seuraava havainto on vuodelta 1752, jolloin ruotsalainen Peter (Pehr) Osbeck matkallaan Kiinasta Englantiin pysähtyi Tenelin saarella. Tämä hänen keräämänsä ja Linnelle toimittamansa kasvi on edelleen nähtävissä Lontoossa Linnaean Herbariumissa. Suvulle antoi nimen *Phalaenopsis* saksalais-hollantilainen luonnontieteilijä C.L. Blume, joka vuonna 1825 Nusa Kamanga -saarella kasveja kiikaroidessaan erehtyi luulemaan kukkia perhosiksi (phaluna = perhonen, opsis = kaltainen).

Kasvuympäristö

P. amabilis kasvaa epifyytinä merenpinnasta aina 1500 metrin korkeuteen asti. Useimmiten se kasvaa alaspäin riippuen *Diplodiscus paniculatus* -puussa (80 %), jonka harva lehdistö päästää hyvin valon lävitseen. *P. amabilis* kestääkin jopa suoraa auringonvaloa. Kasvualueen päivälämpötila ei ylitä normaalisti 24 C°:ta, ja yölämpötila voi olla viileimmillään 13 C°. Suhteellinen kosteus on vuodenajan mukaan 70–80 %. Kukinta luonnossa ajoittuu yleensä elokuusta toukokuulle.

Kuvaus

P. amabilis on monopodiaalinen epifyytti, kooltaan yksi suurimmista perhosorkideoista. Sen lehdet ovat tasaisen vihreät, ja ne voivat kasvaa jopa 50 cm pitkiksi ja 10 cm leveiksi. Juuret ovat paksut ja pitkät, ja niiden kasvu on voimakasta. Kukintovarsi on pitkä, luonnossa jopa 1,5 m, joskus haaroittuva. Siinä voi olla 12–24 hohtavan lumenvalkkeaa, 9–12 cm leveää kukkaa, joiden huulessa ja nielussa on keltaisia tai punaisia viiruja. Kukinta kestää pitkään ja kukat voivat myös tuoksua.

P. amabilista on käytetty paljon valkoisten suurikukkaisten perhosorkidearisteymien kantavanhempana, ja usein kaupasta ostettu yksilö onkin ulkoisten tuntomerkkiensä puolesta puhdas, tai lähes puhdas *P. amabilis*.

Kasvatus

P. amabilis sopeutuu vuoden ympäri asuinhuoneen lämpötilaan, vaikkakin yöksi lämmön tulisi laskea muutamalla asteella runsaan kukinnan varmistamiseksi. Sen sijaan asuinhuoneessa tavanomainen ilmankosteus on kasvin sietorajoilla, joten sitä tulisi jollain keinolla saada kohotetuksi. Ahkera sumutus tuo vain hetkittäisen avun, joten kosteus tulisi saada nousemaan toisin keinoin.

Kasvualueena voi olla mikä tahansa kosteutta pidättävä ja sitä luovuttava aines. Myytävissä kasveissa se on

kaarna tai viime aikoina myös sammalta, joko osaksi tai kokonaan. Kasvi viihtyy myös ilman minkäänlaista alustaa, silloin kun sen juurten kosteudensaanti turvataan muulla tavalla, esim. orkideakaapissa tai lasimaljassa. Myös vesiviljely sopii erinomaisesti. Kastelussa on huomattava, että kasvi pystyy varastoimaan vettä ainoastaan meheviin lehtiinsä ja juuristoonsa, koska sillä ei ole varsimukuloita.

Perinteistä kaarna-alustaa käytettäessä kasville tulee antaa kerralla kunnolla vettä, minkä jälkeen kasvualustan on kuivahdettava. Liian märkänä pidetty kasvualusta alkaa maatua, ja sen mukana maatuvat myös juuret.

Kasteluveden tulee olla huoneenlämpöistä tai sitä lämpimämpää vesijohto-, järvi- tai sadevettä.

P. amabilis kasvaa tasaisesti ympäri vuoden, joten sitä tulee lannoittaa laimealla liuoksella vaikkapa jokaisen kastelukerran yhteydessä.

P. amabilis ei tarvitse valoa niin paljon kuin esim. katleijat, mutta pitkän pimeän talvemme aikana sille tulee antaa lisävaloa esim. energiansäästölampulla 10–12 tuntia vuorokaudessa.

Lähteet

Eric A. Christenson 2001: Phalaenopsis, A Monograph, Timber Press, Portland, Oregon, USA :

Teoh Eng Soon 1980: Orchids of Asia, Times Books International, Singapore

---